

LAGUTSKOTTETS UTLÅTANDE 7/2011 rd

Berättelse om regeringens åtgärder under år 2010

Till grundlagsutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 17 maj 2011 berättelsen om regeringens åtgärder under år 2010 (B 2/2011 rd) till grundlagsutskottet för beredning och bestämde samtidigt att de permanenta fackutskotten ska lämna utlåtande i ärendet till grundlagsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- kanslichef Tiina Astola och regeringssekreterare Anne Hartoneva, justitieministeriet.

Dessutom har skriftligt yttrande lämnats av
— social- och hälsovårdsministeriet.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Lagutskottet har behandlat berättelsen utgående från de uttalanden som riksdagen godkänt på dess förslag. De 18 uttalandena ingår i 13 betänkanden. Sjutton av dem gäller justitieministeriets och ett social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde. Också det uttalande som riksdagen godkände i samband med proposition RP 84/2008 rd gäller social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde.

Uttalanden som kan strykas

Utskottet anser att de åtgärder som vidtagits med anledning av följande uttalanden har varit tillräckliga eller att uttalandena i övrigt inte längre är aktuella:

- *Lagstiftningen om ordningsbot, blankostraffbestämmelser, tillräknelighet*
RP 44/2002 rd (s. 157), uttalande 1
- *Kontrollerade leveranser*
RP 31/2003 rd (s. 158)

Uttalanden som ska stå kvar

Övriga uttalanden som riksdagen godkänt på förslag från lagutskottet är fortfarande behövliga och bör följaktligen stå kvar i berättelsen. Utskottet vill dessutom konstatera följande om uttalandena nedan.

Riksdagen förutsatte i samband med proposition RP 57/2000 rd en utredning av om fördelningen av mål mellan domstolarna i Helsingfors och på annat håll i landet kan balanseras på så sätt att kategorier av mål som av någon orsak koncentrerats till en enda domstol överförs till domstolar på annat håll än i Helsingfors. I berättelsen behandlas bland annat hovrätternas nya domkretsarrangemang, utredningar om möjligheterna att överföra ostridiga fordringsmål och justitieministeriets förslag till decentralisering av olika ärendekategorier till de regionala förvaltningsdomstolarna. Kommissionen för översyn av hovrätts- och förvaltningsdomstolsstrukturen har enligt berättelsen haft i uppdrag att lägga förslag till utveckling av hovrätts- och för-

valtningsdomstolsnätverket så att hovrätterna och förvaltningsdomstolarna blir ungefär lika stora bland annat till strukturen och antalet ärenden. Det här är ett sätt att försöka nå jämvikt i antalet mål. Uttalandet bör få stå kvar än så länge, menar utskottet.

I samband med proposition *RP 44/2002 rd* förutsatte riksdagen bland annat att regeringen utreder om blancostraffbestämmelserna uppfyller de villkor som den straffrättsliga legalitetsprincipen ställer och vid behov vidtar åtgärder för att revidera lagstiftningen (*uttalande 2*). Lagutskottets förslag till uttalande bottnade i grundlagsutskottets ståndpunkt till blancostraffbestämmelserna. I berättelsen hänvisar regeringen i fråga om uttalande 2 till den ovannämnda revideringen av lagstiftningen om ordningsbot och de nödvändiga ändringar som gjordes då. Men det framgår inte av berättelsen om ändringar behöver göras i annan lagstiftning till följd av blancostraffbestämmelserna. Nästa åtgärdsberättelse bör innehålla den informationen.

Riksdagen förutsatte vidare i samband med proposition *44/2002 rd* att regeringen innan strafflagen träder i kraft försäkrar sig om att bestämmelserna i strafflagen och i mentalvårdslagen möjliggör vård oberoende av personens vilja för farliga förbrytare som på grund av otillräcklighet inte har dömts till straff (*uttalande 3*). Enligt berättelsen sitter en arbetsgrupp vid social- och hälsovårdsministeriet just nu och grun- nar på hur strafflagen och mentalvårdslagen kan samordnas. Förslagen bör bli klara så fort som möjligt, inskräpper utskottet.

Samtidigt som riksdagen godkände en ändring av lagen om indrivning av fordringar (*RP 21/2004 rd*) förutsatte den att regeringen utreder om bestämmelserna i lagens 9 § om begränsningar som gäller indrivningsuppdrag är ändamålsenliga. Justitieministeriet lät 2009 Rättspolitiska forskningsinstitutet utreda den praktiska betydelsen och verkningarna av begränsningarna. I utredningen läggs det fram argument både för och emot begränsningarna. Enligt berättelsen visar utredningen inte på något omedelbart reformbehov utan frågan kan lämpligen dryftas i samband med den reform av indrivningslagstift-

ningen som måste göras på grund av revideringen av EU:s direktiv om bekämpande av sena betalningar. Tanken är att lagberedningen ska inledas i år. Det bör definitivt klarläggas om begränsningarna i fråga om indrivningsuppdrag är ändamålsenliga, menar utskottet. Det kan lämpligen ske t.ex. i samband med det ovannämnda lagstiftningsprojektet. Uttalandet kan därför inte strykas i det här skedet.

I svaret på proposition *RP 192/2005 rd* förutsatte riksdagen att det samtidigt som effekterna av den nya brottsskadelagen följs upp också görs en bedömning av villkoren för närstående till de som omkommit och behovet att införa bestämmelser om deras rätt att få ersättning för lidande. På samma gång ska det göras en utvärdering av 5 kap. 4 a § i skadeståndslagen och praxis för tillämpningen av paragrafen. Regeringen rapporterar i sin berättelse om utredningen och den proposition som utredningen gett upphov till (*RP 251/2010 rd*). Riksdagen godkände lagförslaget i december 2010 och lagen trädde i kraft den 1 mars 2011 (95/2011). Utskottet ansåg propositionen vara behövlig och motiverad. Men det är viktigt framför allt för de närstående till omkomna offer att man i förlängningen också följer upp omdisponeringen av grundavdraget och hur det fungerar. Samtidigt måste man se på situationen för de närstående till offer för brott mot liv och om något behöver eller kan göras för den, alltså t.ex. om det är möjligt att införa en föregående betalningsförbindelse om terapikostnader som ersätts som sjukvårdskostnader (*LaUB 29/2010 rd*). Uttalandet kan följaktligen ännu inte strykas.

I samband med att utsökningsbalken (*RP 83/2006 rd*) antogs förutsatte riksdagen bland annat att regeringen följer hur bestämmelserna om anmälan till förmyndarmyndigheten om minderåriga gäldenärer fungerar i praktiken och vid behov vidtar åtgärder för att förbättra regleringen (*uttalande 1*). Enligt lagen ska utmätningsmannen göra en anmälan till förmyndarmyndigheten när ett utsökningsärende som grundar sig på en dom i tvistemål har väckts mot en person som inte har fyllt 18 år eller när skatter tas ut hos en minderårig genom utsökning. Meningen är att

förmyndarmyndigheten tar kontakt med den minderårigas vårdnadshavare och utreder varför den minderåriga har blivit betalningsskyldig. Justitieministern har enligt berättelsen kommit överens med enheten för utveckling av magistraterna om att utsökningensmyndigheten meddelar magistraten om en minderårigs skuld har betalats genom utsökning. Om så har skett behöver magistraten inte göra något och slipper onödiga kontakter. Uttalandet motiverades med att det handlar om ett viktigt förfarande som ska skydda barn och som i långa stycken är beroende av förmyndarmyndigheternas praxis för att fungera effektivt och att det därför är befogat att noga ge akt på om reformen uppnår sitt syfte. Det hade enligt utskottets mening varit på sin plats att i berättelsen rapportera på vilket sätt man bevakat hur bestämmelserna fungerar och om meddelandep Praxis utfallit som det var tänkt. Därför bör uttalandet stå kvar.

Vidare förutsatte riksdagen i samband med *RP 83/2006 rd* att regeringen utreder om det är ändamålsenligt och även med hänsyn till gäldenärernas rättssäkerhet och de indrivningskostnader som drabbar dem motiverat att tillåta ombud vid utsökning av offentliga fordringar (*uttalande 2*). Rättspolitiska forskningsinstitutet klarade i den ovannämnda utredningen från 2009 på uppdrag från justitieministeriet vilken betydelse och vilka konsekvenser förbudet att anlita ombud haft i praktiken. I utredningen läggs fram argument både för och emot begränsningarna. Enligt berättelsen visar utredningen inte på något omedelbart reformbehov utan frågan kan lämpligen dryftas i samband med den reform av indrivningslagstiftningen som måste göras på grund av revideringen av EU:s direktiv om bekämpande av sena betalningar. Frågan om förbud att anlita ombud behöver klarläggas ytterligare, menar utskottet. Det kan ske t.ex. i samband med det

ovannämnda lagberedningsprojektet. Uttalandet kan följaktligen ännu inte strykas.

Riksdagen förutsatte i samband med *RP 221/2005 rd* att det för prostituerade ordnas adekvata stödtjänster för att ge dem bättre möjligheter att komma ifrån prostitution och träda in i arbetslivet. Berättelsen redogör för det hjälpsystem för offer för människohandel som infördes i början av 2007. Utskottet noterar med stor tillfredsställelse att vi har fått ett sådant system. Det är också viktigt att titta på hur systemet fungerar. Enligt information till utskottet har den i berättelsen nämnda styrgruppen för handlingsplanen för bekämpning av människohandel gjort en bedömning av planen och tagit fram rekommendationer för bättre lagstiftning och effektivare insatser. Arbetsgruppen fick sitt mandat förlängt till den 30 mars 2011. Också den nationella människohandelsrapportören tar i sin rapport för 2010 upp hur offer för människohandel identifieras och hur systemet för att hjälpa dem fungerar (B 17/2010 rd — AjUB 13/2010 rd, LaUU 16/2010 rd, FvUU 21/2010 rd). Utskottet vill trots allt påpeka att uttalandet inte bara avser offer för människohandel utan prostituerade i allmänhet, vilket framgår av uttalandemotiven (LaUB 10/2006 rd). Utskottet har i anknytning till tidigare åtgärdsberättelser ansett det motiverat att separat överväga skraddarsydda stödåtgärder för prostituerade som har hemkommun i Finland (LaUU 9/2007 rd, LaUU 11/2008 rd, LaUU 11/2009 rd). Utskottet vidhåller sin tidigare ståndpunkt. Därför bör uttalandet stå kvar.

Utlåtande

Lagutskottet föreslår

att grundlagsutskottet beaktar det som sägs ovan.

LaUU 7/2011 rd — B 2/2011 rd

Helsingfors den 22 juni 2011

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Pertti Hemmilä /saml
vordf. Lars Erik Gästgivers /sv
medl. Sauli Ahvenjärvi /kd
James Hirvisaari /saf
Johanna Jurva /saf
Ilkka Kantola /sd
Markku Mäntymaa /saml

Aino-Kaisa Pekonen /vänst
Jaana Pelkonen /saml
Raimo Piirainen /sd
Kristiina Salonen /sd
Jani Toivola /gröna
Kari Tolvanen /saml
Kaj Turunen /saf.

Sekreterare var

utskottsråd Minna-Liisa Rinne.